

Διαχείριση και Ειδικά Διαχειριστικά Σχέδια των δασικών περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Ελλάδα. Πρώτες εμπειρίες και προοπτικές για το μέλλον.

M.Sc. Νικόλαος Καλαπόδης
Ph.D. Student

Εισαγωγή

Η συνεχής υποβάθμιση, η διαδοχική καταστροφή των φυσικών ενδιαιτημάτων και η απειλή σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας παίρνουν μια θέση προτεραιότητας στην πολιτική για το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, που καλείται "Habitats Directive", δημιουργήθηκε για να συμβάλει στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, των κρατών μελών, μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών όπου εφαρμόζεται η συνθήκη.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Οδηγίας αυτής είναι ότι αποβλέπει στην προστασία ειδών και φυσικών τύπων οικοτόπων (habitats) μέσω ενός δικτύου προστατευόμενων περιοχών (sites). Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ολοκληρωμένη προστασία της βιοποικιλότητας που είναι και ο βασικός σκοπός της Οδηγίας και του δικτύου NATURA 2000.

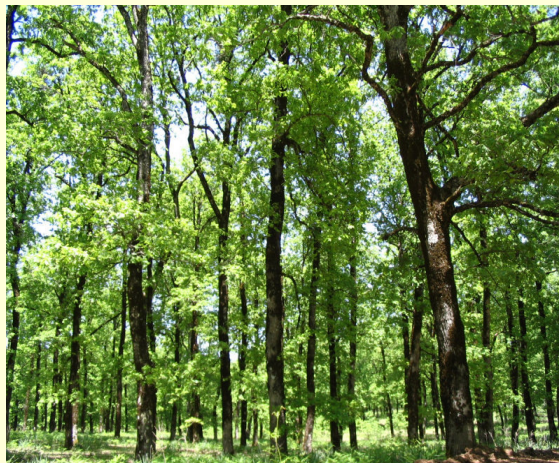
Η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου NATURA 2000 αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της συνολικότερης προσπάθειας για την προστασία του περιβάλλοντος. Η έννοια της διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών δεν αναφέρεται αποκλειστικά στις δράσεις για την διατήρηση φυσικών τύπων οικοτόπων και μεμονωμένων ειδών χλωρίδας και πανίδας, τα οποία είναι σημαντικά ή απειλούνται με εξαφάνιση, αλλά παράλληλα και στα μέτρα για την ολοκληρωμένη προστασία των ιδιαίτερα φυσικών χαρακτηριστικών μιας ευρύτερης περιοχής και της άγριας ζωής, που απαντάται σε αυτήν. Η υιοθέτηση όμως τέτοιων μέτρων δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με μεγάλα ποσοστά επιτυχίας λόγω της μη καθορισμένης μορφής και τρόπου Διαχείρισης των συγκεκριμένων περιοχών.

Άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ – Ειδικά Διαχειριστικά Σχέδια

Το Άρθρο 6 είναι ένα σημαντικό τμήμα της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, το οποίο θεσπίζει ένα γενικό καθεστώς διατήρησης των φυσικών τύπων οικοτόπων και των σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας. Υποχρέωση των κρατών μελών της Ε.Ε. είναι η έναρξη του άρθρου αυτού στο εθνικό δίκαιο (η προθεσμία μεταφοράς στις εθνικές νομοθεσίες ήταν μέχρι τις 10 Ιουνίου 1994 ή 1η Ιανουαρίου 1995) κάθε χώρας-μέλους καθώς και η εφαρμογή του στις ειδικές ζώνες διατήρησης (Council of Europe 1992, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2000).

Καθορισμός του Προβλήματος

- Το Άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δεν δίνει κανένα πρότυπο, καμία δομή, καμία μέθοδο των μέτρων διαχείρισης για τις συγκεκριμένες περιοχές.
- Το Άρθρο αναφέρει κυρίως και μόνο σε αναγκαία μέτρα διατήρησης που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ.
- Η "Αρχή της Επικουρικότητας" βρίσκει εκτεταμένη εφαρμογή στην Διαχείριση των περιοχών NATURA 2000 (συμπεριλαμβανομένων και των δασικών οικοσυστημάτων) και αφήνει στη βούληση του κάθε Κράτους μέλους την εφαρμογή των Ειδικών Διαχειριστικών Σχεδίων για τις εν λόγω προστατευόμενες περιοχές.
- Η υποχρεωτική συγκρότηση μηχανισμών διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο, των σχεδίων διαχείρισης, θα ισχύσει αποκλειστικά και μόνο μετά από τον χαρακτηρισμό των τοποθεσιών ως ειδικών ζωνών διατήρησης. Κατά συνέπεια, η διαχείριση των εν λόγω περιοχών επί του παρόντος βασίζεται στα ήδη υφιστάμενα νομοθετικά και διοικητικά πλαίσια των κρατών μελών και όχι στις υποχρεώσεις που θα απορρέουν από την οδηγία.

Σκοπός της Εργασίας

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι:

- να γίνει μια ανασκόπηση στον τρόπο λειτουργίας της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και ειδικότερα του άρθρου 6,
- να επιχειρηματολογήσει για τις προοπτικές της διαχείρισης και των ειδικών διαχειριστικών σχεδίων,
- προβάλλοντας ένα Σχέδιο Συντονισμού και Διαχείρισης των Δασικών Προστατευόμενων Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Ελλάδα για το μέλλον.

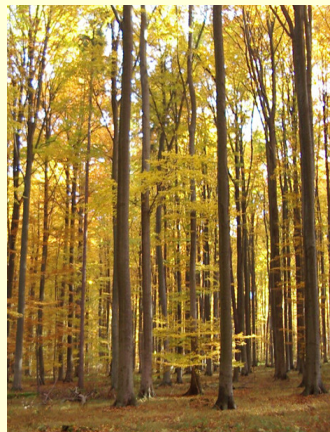
Προτεινόμενο Σχέδιο Συντονισμού και Διαχείρισης Δασικών Προστατευόμενων Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000.

Ως προς το συντονισμό και την εφαρμογή των μέτρων διαχείρισης, των ενεργειών δηλαδή των δύο συναρμοδίων Υπουργείων (Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε - Φορείς Διαχείρισης και Υ.π. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων), υπάρχει ένα μεγάλο κενό και μια σύγχυση. Προς την επίλυση του προβλήματος αυτού προτείνεται το σχεδιάγραμμα 1 (Σχ.1), όχι μόνο ως προς την ανάγκη αποστολής Έκθεσης Αξιολόγησης για την κατάσταση διατήρησης των φυσικών ενδιαιτημάτων και των ενδιαιτημάτων των ειδών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά πρωτίστως για την ορθολογική και αιετική διαχείριση των περιοχών αυτών.

Με το Σχ.1 γίνεται μια προσπάθεια αποσαφήνισης της ανάλυσης των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων των δύο συναρμοδίων Υπουργείων (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.) για την καλύτερη και ταχύτερη έναρξη της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και ειδικότερα του άρθρου 6, για την διαχείριση και διατήρηση των δασικών προστατευόμενων περιοχών του δικτύου NATURA 2000.

Συζήτηση - Συμπεράσματα

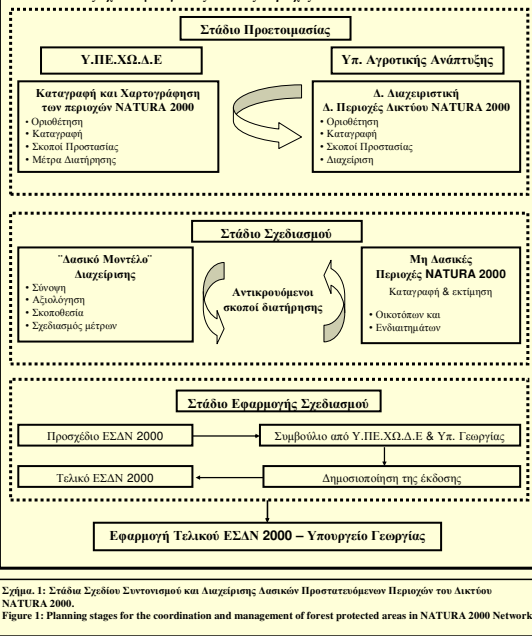
Η παραπάνω πρόταση (Σχ. 1) φιλοδοξεί σε μια κοινή Στρατηγική των δύο συναρμοδίων και συναρμολογών Υπουργείων, για την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και για το δίκτυο NATURA 2000 στην Ελλάδα, τόσο για το συντονισμό όσο και για την εφαρμογή των μέτρων διατήρησης που επικαλείται το Άρθρο 6 της Κοινοτικής Οδηγίας με το υφιστάμενο νομοθετικό (δασικό) πλαίσιο στην Ελλάδα.

Νομοθεσία - Διαδικασίες Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών και του δικτύου NATURA 2000 στην Ελλάδα

- **N.1650/1986 (ΦΕΚ 160Α)**, (Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε) για την προστασία του περιβάλλοντος θεσμοθετήθηκαν έξι Προστατευόμενες Περιοχές.
- **ΚΥΑ 69269/5387/1999 (ΦΕΚ 698Β)** εγκρίθηκαν και εκπονήθηκαν ή βρίσκονται στο στάδιο εκπόνησης, 82 ΕΠΜ που καλύπτουν περίπου το 70% της έκτασης όλων των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 (pSCI και SPA στην Ελλάδα).
- **N. 2742/99** του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε καθιέρωσε το 2003 μια Εθνική Επιτροπή Προστατευόμενων Περιοχών, με την επωνυμία Επιτροπή "ΦΥΣΗ 2000" (ΚΥΑ 33318/3028/98, ΦΕΚ 1289Β/1998).
- **N. 2742/99** (2002-2003) το Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. δημιούργησε 27 Φορείς Διαχείρισης για τις NATURA 2000 περιοχές.
- **2004** το Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε εξέδωσε ένα εγχειρίδιο με τίτλο «Οδηγίες εκπόνησης Σχεδίων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών». (Κακούρος κ.α. 2004).
- **Άρθρο 6 της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ**, σε Εθνικό Επίπεδο έχουν πραγματοποιηθεί πολλές πιλοτικές μελέτες σε διάφορα δασικά οικοσυστήματα μέσω κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Προγράμματος LIFE (EU - DG XI, LIFE - Contract No. B4). Τα μέτρα διατήρησης που προτάθηκαν δεν έχουν εφαρμοστεί λόγω της ισχύουσας Δασικής Νομοθεσίας.

Βάσεις σχεδιασμού για τις Δασικές Περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

Σχ.1: Στάδια Σχεδίου Συντονισμού και Διαχείρισης Δασικών Προστατευόμενων Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000.
Figure 1: Planning stages for the coordination and management of forest protected areas in NATURA 2000 Network.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bergmeier, E., Dimopoulos, P., Fischer, P., 2006. Monitoring and Management von Lebensraumtypen und Pflanzenarten der FFH-Richtlinie in Griechenland – Grundlagen, Empfehlungen und Perspektiven. – Naturschutz und Biologische Vielfalt 26.Bonn-Bad Godesberg. pp. 245-262
- Council of Europe, 1979. Council Directive of 79/409/EEC of 2 April 1979 on the Conservation of wild birds. Official Journal European Communities No. L 103
- Council of Europe, 1992. Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the Conservation of natural habitats and of the wild fauna and flora. Official Journal European Communities No. L 206
- European Commission, 2003. NATURA 2000 and forests – Challenges and opportunities. Interpretation Guide. Luxembourg.
- European Commission, 2001. Assessment of plans and projects significantly affecting NATURA 2000 sites. Methodological guidance on the provisions of Article 6 (3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC. Luxembourg.
- Rajewski, M., 2007. Managementplanung im Wald. AFZ, Heft 5, FVA-Kolloquium, Freiburg, pp. 231-232.
- Γκατσογιάννης, Σ.τ., Πολίτης, Κ., Σκουρής, Θ., 1998. Ειδικό Διαχειριστικό Σχέδιο Δάσους Δαδιάς. Περίοδος 1996 – 2000. Θεσσαλονίκη.
- Δημόπουλος, Π., Bergmeier, E., Θεοδορόπουλος, Κ., Fischer, P. & Τσιμπούλη, Μ., 2005. Οδηγός παρακολούθησης τύπων οικοτόπων & φυτικών ειδών στις περιοχές Δικτύου NATURA 2000 με Φορείς Διαχείρισης στην Ελλάδα. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. Αγρίνιο. 172 σελ.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007. Εμπνευστικές οδηγίες σχετικά με το άρθρο 6 παράγραφος 4 της οδηγίας για τα ενδιαιτήματα (92/43/ΕΟΚ). 32 σελ.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000. Διαχείριση των περιοχών του δικτύου NATURA 2000. Οι διατάξεις του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τα ενδιαιτήματα. Λουξεμβούργο. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. 69 σελ.
- Ευρωπαϊκή Ένωση (DG XI, LIFE - Contract No. B4 - 3200/94/756), ΕΚΒΥ, Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Υπουργείο Γεωργίας, 1994-96. Καταγραφή, Ανάγνωση, Εκτίμηση και Χαρτογράφηση των Τύπων Οικοτόπων και των Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)
- Κακούρος, Π., Τσιτσάνη, Βασιλική, Χατζηγαυράμους, Ε., 2004. Οδηγίες εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) και Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. Θέρινο. Σελ. 72.
- Κ.Υ.Α. 33318/3028/11-12-98 (ΦΕΚ 1289/Β/28-12-98). Εναρμόνιση της Οδηγίας 92/43/ΕΚ στο ελληνικό δίκαιο
- ΚΥΑ 69269/5387/1990. Κατάσταση έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις σύμφωνα με το Ν. 1650/1986 (Β' 678).
- N. 1650/1986. Για την προστασία του περιβάλλοντος (Α' 160) και ιδίως τις διατάξεις των άρθρων 18, 19, 21 και 24.
- N.998/1979 & Ν.Α. 86/1969. Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας (Α' 289).
- Π.Α. 67/1980. Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και καθορισμού διαδικασίας, συντονισμού και ελέγχου της έρευνας επ' αυτών, σε συμμόρφωση προς το άρθρο 19 του Ν. 998/1979 περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας (Α' 23).
- Υπουργείο Γεωργίας, 1965. Προσωπικές πρότυπες προδιαγραφές εργασιών συντάξεως διαχειριστικών και λοιπών μελετών δασών και δασικών εκτάσεων. Εγκ. 158072/1120/65, σελ. 48.
- URL:
<http://europa.eu/scadplus/leg/en/fv/128076.htm>

